

FÅGLAR

I ÖSTRA
SMÅLAND

nr 3/20

Innehåll 3/20

Ledare:

Nilsson: Inget ont som inte har
något gott med sig, eller... 71

Uppsats:

Rundström: Nattskärorna i Åby -
Aleby vindpark 72

Övrigt:

Allhelgona - antologi 78

Allhelgonarallyt 86

Gissa fågeln 87

Rundström: Ödet för en Små-
ländsk lappugglehäckning 88

Framsida: Nattskärna

Foto: Urban Rundström

Baksida: Lappuggla

Foto: Urban Rundström

Fåglar i östra Småland

årg 32 * 2020

Utgiven av Östra Smålands Ornitologiska För-
ening (ÖSOF)

Redaktör och ansvarig utgivare:

Ansvarig för adressändringar

Åke Nilsson, Stenåldersvägen 26, 572 40

Oskarshamn, tel. 0704614938.

e-post: nilsson.ake@hotmail.com

Tidskriften utkommer med tre nummer per år. Två av numren är helt digitala. Medlemmar i SOF (Sveriges Ornitologiska Förening, Birdlife Sverige) bosatta i östra Småland, är automatiskt anslutna till ÖSOF. För att erhålla tidskriften betalas kr 150:- på bankgiro **5174-0983**. Medlem som inte är SOF-ansluten kan bli medlem och få tidskriften genom att betala 150 kr. Medlemmar utanför Sverige betalar 250 kr. Prenumerationspriset för bibliotek och institutioner är 150 kr.

ÖSOF är en regionalförening till SOF. Föreningens syfte är att främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan inom fastlandsdelen av Kalmar län.

ÖSOF:s styrelse:

Ordförande: Åke Nilsson

Kassör: Lars-Olof Eriksson, Spannlandsgatan 4D, 703 46 Örebro, tel. 0768420792

Övriga styrelseledamöter: Ulf Edberg Nybro, Torgny Berntsson Emmaboda, Jan Ottosson Kalmar, Jan Karlsson Hultsfred, Tommy Larsson och Magnus Lanner vice ordf, Oskarshamn, Larsgunnar Nilsson Västervik.

Regionala rapportkommittén (Rrk)

Rapportmottagare: Calle Ljungberg, Södra Långg. 27A, 570 82 Målilla, 070-660 33 93

Övriga ledamöter: Christer Håkansson, Leon Axelsson Widén, Hans Bohlin, Åke Nilsson, Henric Jennersjö, Peter Sieurin och Mathias Näslund.

Hemsida: osof.se

Ledare

Inget ont som inte har något gott med sig, eller...

I Coronatider har naturintresset ökat och många fler vistas utomhus. Vi som har fåglar som hobby eller jobbar med det professionellt kan fortsätta med våra aktiviteter så länge man är utomhus, håller avstånd och inte samåker. Smålandsklubbarnas Allhelgonatävling satte nytt rekord med antal deltagare utan att man på något sätt bröt mot Folkhälsomyndighetens riktlinjer. Nästa stora aktivitet som är "Corona-anpassad" är *Vinterfåglar in på knuten* (BirdLife Sveriges största arrangemang). Den genomförs från 29 januari till den 1 februari. Helgen förlängs som vanligt med fredag och måndag för att skolor och förskolor ska kunna delta.

Förutom olika uteaktiviteter fungerar förstås den digitala varianten. ÖSOF:s styrelse genomförde senaste styrelsemötet helt digitalt. Det är mer miljövänligt, säkrare (ingen är ute på vägarna) och billigare (ingen milersättning). I Facebook-gruppen *Fåglar in på knuten* passerade man 100 000 medlemmar. I den gruppen är det många som lägger upp bilder från sina fågelupplevelser allt ifrån den egna trädgården till lite längre resor. Här kan man alltså mötas digitalt och dela sina fågelupplevelser i alla fall. 2021 har utropats till friluftslivets år. ÖSOF kommer att vara med och uppmärksamma Friluftslivets dag med en digital föreläsning under våren. Det kommer förmodligen bli lokala uteaktiviteter den 29 april. Mer information kommer i Fåglar i östra Småland 1/21 och på vår hemsida (osof.se).

Antalet besök vid Sveriges 30 nationalparker och olika naturreservat har slagit nya rekord under 2020. Vissa nationalparker har ökat antalet besök med 100% mellan 2019 och 2020. Detta innebär mer slitage och många som inte har någon naturvana eller inte bryr sig om de speciella regler som gäller i våra reservat och nationalparker. Det är här som vi lokalföreningar kan kliva fram och ta ett större ansvar med guidningar och visa hur man ska uppträda i naturen. Det är många som ska få njuta av naturen i många generationer framöver och då behövs vår hjälp.

Nu börjar det bli dags att stötta regionalföreningen - Östra Smålands Ornitologiska Förening - genom att betala medlemsavgiften. För att det ska bli lättare att bokföra uppmanar vi alla medlemmar att betala årsavgiften för 2021 i januari.

God Jul och Gott Nytt Skådarår!

Åke Nilsson, ordf. ÖSOF och redaktör för FiöSm

NATTSKÄRRORNA I ÅBY–ALEBO VINDPARK.

Just nu (2020) pågår anläggningen för fullt av den för tillfället största landbase-rade vindparken i Sverige i Mönsterås kommun i ÖSOF:s verksamhetsområde. Området hyser även ett stort bestånd av nattskärror och ingen vet hur dessa kommer att påverkas framöver av vindparken. Så därför genomfördes en inventering i området sommaren 2020 av Urban Rundström.

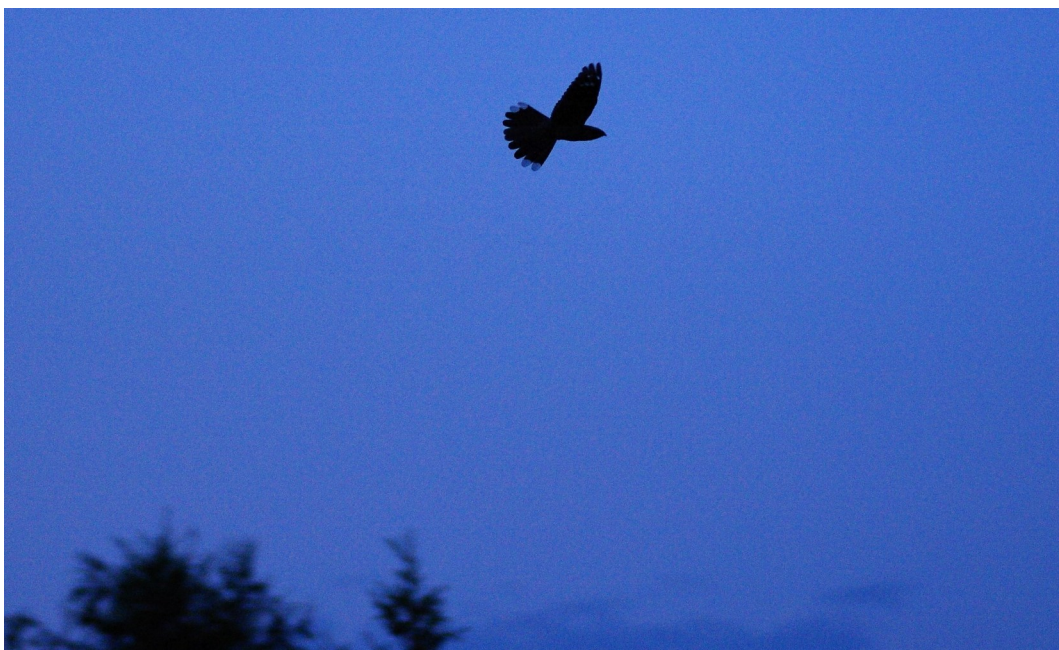
Bakgrund

Undertecknad har varit involverad i andra vindparksområden som hyser nattskärror under åren och därför blivit lite insatt i frågan om vindkraftverk påverkar beståndet av nattskärror.

Efter många kontakter med insatta så har det visat sig att det inte finns en enda undersökning i hela Europa om hur nattskärnan påverkas av vindkrafts-

utbyggnad, så det är ett gyllene tillfälle att undersöka det nu.

I det aktuella området så stod det i den första Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) "enstaka observationer av nattskärna, häckar förmodligen inte i området" och detta var av en inventerare som var anställd av det dåvarande vindbolaget. Detta reagerade jag på och ifrågasatte MKB:n då jag visste att det

Nattskärror spelade över hela området där vindkraftparken planeras.

Foto: Urban Rundström

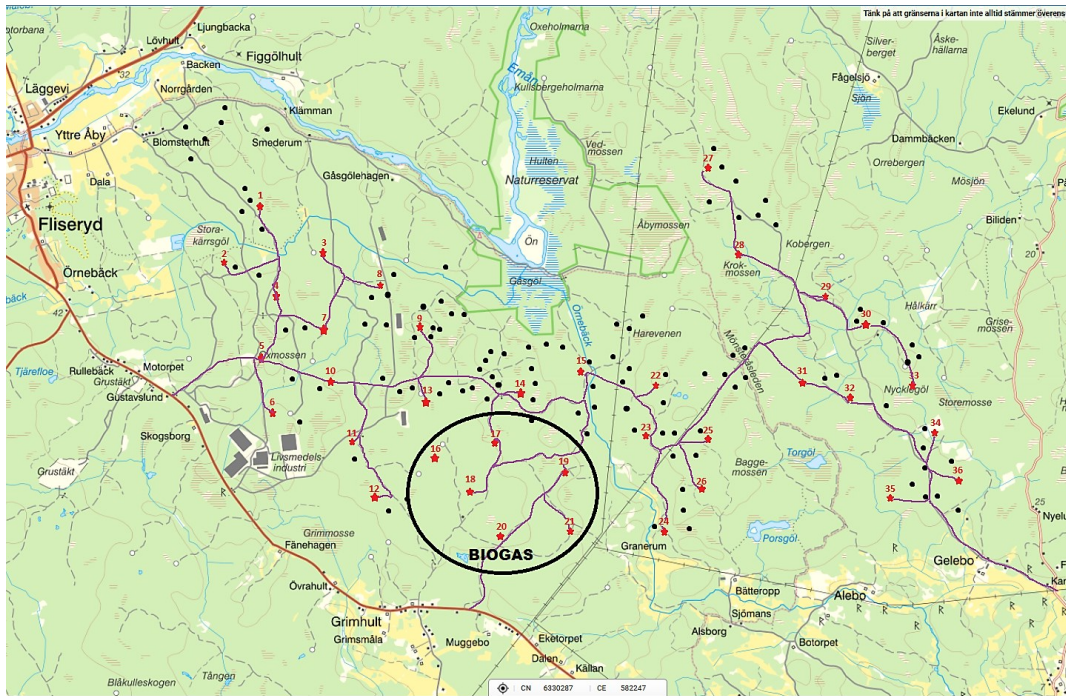

Bild 1: Karta över vindparksområdet. Numrerade stjärnor=vindkraftverk. Lila vägar är befintliga vägar som förstärkts samt nyanlagda vägar. Svarta prickar=registrerade nattskärror.

var mycket gott om nattskärror (som då var rödlistad som nära hotad) i detta område och det resulterade att MKB:n fick göras om.

Man tog då in ett oberoende företag som fick göra om inventeringen av just nattskärre och fladdermöss. Man hittade då 19 spelande nattskärror i området och avsatte då en del områden som särskilt skyddsvärda där man var tvungen att visa hänsyn till nattskärrebiotoper med en skyddszon på 200 meter. Dock hade jag sedan tidigare uppskattat beståndet i området till

knappt 90 spelande nattskärror utan att ha gjort en regelrätt inventering, så även dessa 19 ex var en grov underskattning. Till deras försvar ska sägas att de endast var avlönade med 2 halva nätter inventering då de även skulle hinna med att inventera fladdermöss!!

Under försommaren 2020 blev jag kontaktad av en miljökonsultfirma i Skåne (Ottvall Consulting AB) som blivit tillfrågade att göra en inventering av nattskärror i det område av vindparken där en biogasanläggning ska anläggas. Jag

*Cykelinventeringen gav långt fler spelande nattskärnor än vad MKB:n visade.
Foto: Urban Rundström*

hade sedan tidigare haft kontakt med dem och de visste att jag var verksam i detta område.

Jag fick frågan om jag var villig att finnas som experthjälp då inventeringen skulle utföras och gick med på det. Så småningom så utmynnade det hela i att hela vindparksområdet skulle inventeras på nattskärnor då konsultfirman var engagerade i liknande projekt i norra Skåne.

Min tanke var redan sedan tidigare att

jag skulle genomföra denna inventering ändå, så det passade perfekt att få lite draghjälp med detta.

Genomförandet

Nu till den intressanta delen av inventeringen, själva utförandet av den. Jag planerade in en lämplig period då det är som bästa att inventera enligt mina egna erfarenheter och fick även tillgång till vindbolagets karta över området. Där kunde jag planera in vilka befint-

liga och nyanlagda vägar som jag skulle röra mig på och lägga upp en ruttplan. Nu visade det sig redan tidigt att en massa nya bommar spärrade av vägarna in i området och om dessa kommit upp p.g.a. av vindparken eller Cedergrens äggproduktion vet jag inte. Nåväl, det var bara att lägga om planerna lite. Så istället för att använda bilen till stora delar så blev det cykel istället och lite extratid. Jag planerade att ta hela området under 3 natters jobb och lyckades i stort sett med det under nätterna 25 – 28 juni. Området kring biogasanläggningen utfördes av konsultfirman en 4:e natt. Uppskattningsvis så cyklade jag 6-7 mil under mina 3 hela nätter.

Metoden som jag inventerade med var att cykla runt och lyssna av lämpliga ställen, samt med playback starta upp de tysta nattskärorna. Jag spelade då upp deras spellåte under max 10 sekunder för att sedan stänga av och lyssna efter svar.

Första inventeringsnatten utfördes den 25–26 juni och jag befann mig på plats strax utanför Fliseryd vid Yttre Åby i vindparkens utkant i skymningen. Det var en varm och vindstilla kväll och redan på väg mot första stoppet så hördes den först nattskärrans surrande och när jag stannat och kört lite playback så hade jag plötsligt 4 st nattskärror snurrande runt mig. Och så fortsatte det hela natten, så när jag trött kom hem

igen på morgonen och summerade denna första natt så hade jag registrerat hela 44 st i den första tredjedelen av området. Det var mycket anläggningsarbete som utfördes under dagtid och röjning samt anläggning av vägar och fundament pågick överallt i området så vägar fanns fram till i stort sett varje planerat kraftverk och mellan dessa.

Redan natten efter så var det dags för del 2 av området och även denna kväll var vädret på min sida och vilken natt det blev. Jag startade denna natt nere vid Gåsgöl där det fanns en bom som var öppen så att jag kunde ta mig en bit in i området med bil för att sedan använda cykeln även denna natt. Redan från bilen så får jag se de första nattskärorna flyga omkring och när jag byter till cykeln så kan jag registrera de första på min karta. Jag vet sedan tidigare att dessa centralare delar av vindparken hyser mycket gott om nattskärror och det stämde bra. Jämnt utspritt så hör jag nattskärror i hela området under natten och prickarna på kartan blir bara fler och fler. När jag nöjd framåt morgonen cyklar tillbaka till bilen har jag en känsla av att jag registrerat ännu fler nattskärror denna natt och när jag kommer hem och summerar natten så har det blivit 47 st nya prickar på min karta.

Sista natten förläggs i vindparkens östra delar och i god tid innan skymningen åker jag och parkerar bilen vid

Den stora frågan är hur nattskärrorna kommer att påverkas av vindkraftsparken?

Foto: Urban Rundström

Gelebo strax utanför Forsa. Efter att jag fått förklara för en skeptisk markägare vad jag ska göra under natten, så kan jag cykla iväg till min tänkta startplats längst upp i norr mot Fågelsjö.

Eftersom jag varit ute i god tid så får jag vänta ett tag bland myggen innan den första nattskärnan börjar låta. Den kommer flygande och inspekterar mig närgånget samtidigt som fler börjar låta runt omkring och ett par till kommer flygande mot mig. Så under en stund har jag 3 st nyfikna nattskärror som synar av mig riktigt nära innan de flyger tillbaka till sina favoritträd igen.

Jag börjar ta mig söderut med täta stopp och får ihop ett antal nattskärror även denna natt och får uppleva hur man nästan kör på nattskärror med cykel. På flera ställen sitter nattskärrorna på vägen och fladdrar upp precis framför cykeln när jag kommer längs vägar-na.

Summeringen efter denna natt ger att det är lite mindre med nattskärror här, men jag lyckas ändå få ihop 25 nya att lägga till totalsumman.

Biogasområdet inventeras några dagar senare av en annan inventare och han får i det området ihop 9 st nya skärror

och gör bedömningen att det nog finns 10-12 st där.

Resultat och framtid

Totalt i hela vindparksområdet så blir hela 127 st!!!! nattskejror registrerade och det får ses som ett väldigt bra resultat då min tidigare bedömning var att det kunde finnas upp till 90 spelande nattskejror här. Så med lite tid att inventera och en bra inventeringsmetodik blev det ju betydligt fler än de 19 ex som MKB:n gav. Jag kunde även konstatera att de områden som avsatts som nattskejrbiotoper med skyddszon på 200 m inte stämde så värst bra med verkligheten. De utgår från övervägande tallhällmarker som artens huvudsakliga habitat, men mina erfarenheter säger att huvudbiotopen för nattskejrorna här i östra Småland är hyggen som är några år gamla. De områdena nyttjas ett antal år tills den nya växtligheten vuxit upp och då söker de sig till nya områden med hyggen i rätt ålder.

Tyvärr fanns det ingen möjlighet att även hinna med att ringmärka många av dessa nattskejror och det kan även i framtiden bli problem med alla dessa bommar överallt som hindrar tillträde med bil i området. Det skulle vara spännande att med hjälp av ringmärkningen kunna se vart de tar vägen om de skulle dra sig ifrån verken när de är på plats.

Möjligen att jag vid några tillfällen

Fåglar i östra Småland 32(2020)

Att få se spelande nattskejror i lite skymningsljus är en häftig upplevelse.

Foto: Urban Rundström

kommer att försöka få till några riktade insatser och försöka ringmärka en del av alla dessa fåglar.

Tanken med inventeringen är att jag kommer göra om den när alla vindkraftsverk är på plats och sedan igen när de varit uppe några år. Detta för att se om nattskejrorna drar sig ifrån verken till andra områden eller om de stannar kvar i dess närhet?

Det ligger även en ansökan om fler vindkraftverk i anslutning till dessa 36 och de planeras i området kring Fågelsjö-Karlshammar. Även detta område hyser ett stort bestånd av nattskejror.

Urban Rundström

Århult 8 Oskarshamn

Allhelgona-antologi

31 okt – 1 nov 2020

Lördag 31/10

Karin Oknemark

Min skådning den 31/10 började med en cykeltur runt **Oknö**, med start 06:30. Det låg lite dis över sjön, så jag koncentrerade mig på att använda öronen och närskåda. I vilket fall så blev det kungsfiskare i småbåtshamnen vid **Oknöudd**. Troligen sköt de sjöfågel i närheten, för vattenrallen protesterade högljutt kring Törneskär vid skotten.

Så hem och lassa i mig en stadig skådarfrukost, och i med matsäck för att ha återstoden av dagen. Jag bytte till bil och skådade på **Muddern, Boslätt, Lervik, Ödängla småbåtshamn, Ödängla kvarn** och **Forsafälten** i nämnd ordning. Den mest givande turen var nog den till Muddern. Mängder av björktrast och annan småfågel. Alltid roligt med den ståtliga stenknäcken, men dagens absolut bästa obs för min del var rödvingetrastarna. Det var fyra stycken rödvingar som tillsammans med en koltrast tog sin "morgondusch" vid vattnet, lite halvt skymda av nedhängande grenar, och utan att vara det minsta generade av min närvaro. Inte så ovanliga fåglar, men en skojig obs!

Det var nog ingen obs som jag var ensam om, men vid Boslätt fanns som vanligt turkduva. Vid småbåtshamnen en äldre havsörn på en kobbe, och en förbiilande sparvhök. När jag väl kom till Forsafälten var klockan relativt mycket och solen började dala, men

några glador, en ormvråk, en massa gulsparvar och en nötkråka var fåglar jag kunde bocka av.

Åke Nilsson

Resan mot **Furön** startade 06:30 från Virbo den 31/10. I **Virbo** är det två kattugglor som "skriker" till varandra på morgonen. Väderläget för Furön kändes riktigt bra med 8-10 m/s syd. För att ta sig ut till den bästa obspunkten får man gå över hela ön. En ensam grågås kommer ropande redan vid hamnen. På vägen ses och hörs bl.a enkelbeckasin och järnsparv. Halvvägs mot **Örskär** hördes en av helgens mest oväntade arter, en kustpipare som var kvar hela förmiddagen runt Furön. Några starar flyger runt vid östra hamnen, och där finns även grön- och gråsiska. Ett par skärpiplärkor stöts upp vid strandkanten. En gråsäl ligger en bit ut i vattnet, och intill ett par svärtor.

Väl längst ut börjar spaningen över havet, och art efter art plockas in. Sträcket börjar lite försiktigt, men på totalen

Vitkindad gås blir Allhelgonatävlingens talrikaste art.

Foto: Åke Nilsson

blir det skapliga antal. Av gässen sträcker det framför allt vitkindade med drygt 500, en liten flock med sex bläsgäss kommer fram på förmiddagen, och strax efter åtta prutgäss. Antalet ejdrar slutar på 475 ex, sjöorre 250, svärta 140, bläsand 55, smålom 12 och storlom 2. Förmiddagen ger också tio sträckande gråhakedoppingar mot söder.

En tobisgrissla ligger utanför Furön mot Blå Jungfrun. På **Örskärsbåden** intill Furön står sex skärnäppor. Ett par snösparvar flyger runt och låter höra sina typiska läten. En trädlärka kommer in från havet och passerar över huvudet på mig. En sparvhök jagar ett par gråsiskor, men lyckas inte fånga någon.

Dagens art kommer strax före kl 9. På långt håll ser jag en uggle komma in från havet med kurs rakt mot Furön. Gissningen blir direkt att det är en jorduggla. Ugglan kommer närmare och närmare, och det är ingen tvekan om att det är en jorduggla. En kraftigt bandad

Jordugglan kom in från havet och landade en stund intill mig på Furön.

Foto: Åke Nilsson

stjärt och vita täckare längst ut på hand - och armpennor utesluter hornuggla. Den sätter sig 100 m ifrån mig, och direkt är ett par skrattmåsar på den och skriker ut sitt missnöje. Till slut orkar den inte mer utan drar iväg över ön och landar igen längre bort. Efter mer än fem timmars spaning över havet börjar färden tillbaka mot båten. På vägen ses och hörs två ängspiplärkor, men för övrigt är det få tättingar. Furön har än en gång levererat många arter till Allhelgonatävlingen!

Linda Sjöbeck

Ödebo....jordbruk och skogsbruk dominerar. Det finns även mindre myrområden som Karin upptäckte i en app. Varje morgon under v 44 möttes jag av gråsiskornas prat när jag tog ut hästarna vid 06:45. Även så i lördags. De finns fortfarande kvar och letar mat i hagarna tillsammans med mina pallar.

Korpen med sin häftiga svarta färg är ett vanligt inslag, samt den coola nötskrikan. Det finns även ormvråk, som har varit lite undanskuffad av röd glada i sommar, men som nu rör sig mer i området över jordbruket. I skogen vid Häggemåla och in i skogen mot Idhult har det rapporterats om skogshöns, bl.a av en verksam bonde som tyckte att jag skulle ta en titt, då han stöter på dem ibland. Skogen varierar mellan lövskog och tät barrskog, varvat med kalhyggen. Även mindre myrliknande områden finns. Det är fina grusvägar att köra/gå på i hela skogsområdet.

Jag och Karin åkte dit kl 7 på söndagsmorgonen, på med regnkläder och började skåda, samt locka på sparvugglan,

som har blivit hörd och sedd där. Vi scannade av så gott det gick. Vi letade också skogshöns, men de satt och kurrade i regnet. Två timmar vandrade vi runt och såg div småfåglar, lyssnade på korpar och nötskrikor, men tyvärr ingen uggle eller tjäder. Vi avslutade med en fika när vi återvände till bilarna lagom blöta men nöjda efter att ha utforskat ett nytt område. Jag och min sambo åkte dit igen i skymningen, för att försöka locka fram sparvugglan, men det gav tyvärr inget.

Det finns mycket fågel i området och det rör sig mycket periodvis. Häftigast är det när tranorna ljuder på sommaren. Och det är fint på vintern med alla röda domherrar.

Sture, Leon (berättare) & Bohlin

Efter att ha börjat på **Bockarafälten** kl 07:00, där det första vi såg var en flock med 50-talet gråsiskor i vinterståndarna utmed vägen. Efter en stund kom sparvhöken, och flög bort med en av dem i klorna. Vi fortsatte via **Blankan** till **Grustaget vid Ryningen**. En flock med 35 tofsvipor drog fram och tillbaka, en sånglärka hördes och Bohlins korppluggar muterade till falkögon, då han på långt avstånd upptäckte en varfågel bort mot Sjöbotten. "Är du säker?" undrade jag, som hade svårt att få skärpa på den i tuben. Men den rörde på sig, visst var det en varfågel! Strax hördes gåskackel på håll, och de hade den stora vänligheten att komma närmare. Några småflockar blev snart till drygt hundra sädgäss, som till sist passerade helt nära. Men tyvärr, ingen annan gåsart kunde upptäckas i flocken.

Gråsiskor fanns på flera ställen under helgen. Foto: Åke Nilsson

Via **Högsby**, som inte gav så mycket, körde vi till **fälten väster** den numera fallna **Rudamasten**. Fikat intogs i sällskap av en en rad skogsduvor, som satt på en luftledning en bit bort. Sånglärkor hördes även här, och småflockar med gulsparvar flyttade sig mellan träden.

Vi anlände till Mönsterås kl 10:30, och bestämde oss för att börja på grusvägen som går parallellt med E22 vid **Torp**. Just innan vi körde in på grusvägen pratade vi om att spana efter råka om vi såg nån flock med kråkfåglar. Drygt hundra meter in på grusvägen går en flock med kråkor och kajor, och i utkanten en helsvart kråkstor fågel. Näbben är längre, smalare och spetsigare än kråkans, det är en 1K råka! Ibland lönar det sig att prata om arterna man vill se! Vägen svänger åt höger, med ekar och andra lövträd i vänsterkanten.

En annan sorts kråkfågel lyfter från vägbanan, den korta stjärten med vit ytterkant avslöjar nötkråkan! Den flyger upp men återvänder strax, jag reagerar på att den verkar långbent. Har nog aldrig sett nötkråkan på detta sätt

förut, på marken men utan nån växtlighet runt.

Sedan stannar vi vid **Torpdammen**, jag stannar i bilen för att meddela Bandarna om våra exklusiva kråkfåglar, och skriva i obsboken. När jag kommer ut från bilen står Bohlin uppe vid dammen och gestikulerar och pekar in mot tallarna. Mina båda medskådare berättar att en kungsfiskare lyft nere vid kanten av dammen, och sedan försvunnit in bland tallarna. Nere i dammen ligger både fisk- och skrattmåsar.

Efter ett kort stopp vid **Boslätt**, där fem turkduvor siktats på ett ladtak, kör vi ut till **Oknöudd**. Klockan är nu 11:40, och vi märker snart att det pågår ett sjöfågelsträck utanför öarna. Ejdrar i flockar på 80-100 ex, småskrakar i mindre flockar på 6-15 ex, en flock med 10 sjöorrar och en med 18 svärter. Längs kanten av bryggan födosöker sju vinterhämplingar. Bohlin upptäcker

några långstjärtade tättingar en bit ut över vattnet. Även stjärtmesarna sträcker idag, femton stycken drar mor söder! Nu hörs även de vitkindade.

I tre flockar tätt efter varann passerar gässen innanför udden. En stor flock sidensvansar kommer från tallskogen när vi går till bilen. Jag räknar till 125, men det är inte alla.

Vi drar vidare 12:30, kör över **Forsa och Elmhult**, men det ger inget nytt bara fler vitkindade och sidensvansar. På väg mot Oskarshamn stannar vi till vid **Em**, ännu har ingen sett strömstare. Inte heller vi hittar någon, men på återvägen mot bilen ringer Åke och undrar hur det går. Medan jag pratar med honom märker jag att Sture och Bohlin har hittat något. Det är en svarthättehanne i träden vid åkanten, men den hittar inte jag, skönt att inte alla i sällskapet behöver se den!

Sidensvansar hade kommit ner i ganska stora antal till Allhelgonahelgen.

Foto: Åke Nilsson

Söndag 1/11

Thomas Samuelsson & Ylva Rinaldo

Efter många missade fågelträffar bestämde vi oss för att ägna söndagen åt skådning. Tänkte tjäder eller orre mellan **Forshult** och **Möckhult**. Rullade lite sakta och passerade avtagsvägen mot **Norra Fagerhult**, då plötsligt en järpe lyfter på vänster sida. Såg den perfekt, den satte sig i en hög gran på höger sida om vägen. Första järpen på hemmaplan, glada miner i bilen. Jättekul med ett fint bidrag till er hjältar som slet på lördagen också!

Urban Rundström

ALLHELGONAHÖNS – De flesta år har jag lyckats med att pricka in en och annan skogshöna till Allhelgonatävlingen, och även i år lyckades jag med det. Jag brukar göra ett besök vid **Idhultesjön** där jag tycker att orre och möjligen tjäder är säkra att få, men när jag såg på BAND att det var andra som var där och letade, så tog jag mig en funderare. Till sist så bestämde jag mig ändå för att göra ett besök där, då det inte kom några rapporter om skogshöns. På väg dit hemifrån mig i **Århult** så tog jag gen(sen)vägen över **Hammarsebo-Sälleryd-Möckhult**, där det brukar finnas chans på nån tjäder längs vägen. Och mycket riktigt så fick jag se något som rörde sig i vägkanten längs nya Sällerydsvägen från Hammarsebo. Jag stannade till och där gick en tjäderhöna stolt och visade upp sig ett par meter från bilen och bara ville bli kryssad. Jag fortsatte sedan över Lilla Hällesjön och Möckhult, där jag svängde ner mot Idhult för att även försöka få in

nån orre till listan.

Väl där så parkerade jag bilen, tog ut hunden och gick genom skogen till min obsplats sedan tidigare på östra stranden. Det är en bit att gå innan man kommer ut på några fina berghällar där man har bra uppsikt över mossen/sjön, och på vägen dit hände inget uppseendeväckande i fågelväg. Jag började att spana av mossen, men upptäckte inga orrar nästans, men jag stannade kvar ett tag och när jag åt lite tranbär, så kom jag på att jag tidigare lyckats att locka orrar att visa sig. Jag härmade deras utmanarläte ”tjoyschhh” flera gånger, men inget hände. Efter att ha härmat några gånger till tyckte jag att det fick vara nog i det lätta regnet, och bestämde mig för att åka därifrån innan både hunden och jag var genomsura.

Och då, som genom ett trollslag, så kom det åtta orrtuppar tillsammans med några ringduvor flygande rakt mot mig och försvann in i skogen bakom min obsplats. Jaaa, jag hade lyckats igen! Innan jag lämnade mossen så lätade ett 40-tal tofsvipor och försvann söderut, och på väg därifrån genom skogen passerade flera hundra vitkindade gäss på sin färd mot sydligare trakter.

Elisabeth Shahin Widmark

Sammanfattningsvis var det en rolig och givande helg! Att få delta i denna aktivitet (på distans) med så många duktiga skådare var toppen!

I **norra** delen av **Mönsterås** stod väckarklockan på gårdsmyg. När den började sjunga i gryningen var det dags

för Allhelgonaracet. Först pyjamass-skådning där närområdet utmed landsvägen kollades av. Check på svartmes, gröngöling, gulsparv, domherre, sparvhök m.fl.

Tävlingsinstinkten vaknade, och att vara först med någon art blev plötsligt viktigt. Varför meddelades inte gärdsmygen i ottan t.ex?

Nåväl, iförd mer lämplig klädsel togs senare på dagen en tur med spaning efter orre. Förutom frisk luft och redan sedda fåglar intet nytt. Att det pågick jakt med hund i området kan ha haft viss inverkan...

Under söndagen ökade desperationen att få in någon extra art. Att se hur klubbens alla duktiga skådare fyllde på listan med spännande arter gav ny energi. Alltså påbörjades projekt "Tuba alla granar och tallar" i hopp om sparvuggla eller annat. När kylan började bli för påträngande ställdes tuben upp i vardagsrummet. Ett fiffigt tilltag som trots idogt stirrande inte resulterade i några fler fåglar. Det bidde ingen sparvuggla. Det bidde en kotte. Många kottar blev det.

Racet avslutades utomhus för att i

mörkret lyssna efter icke existerande ugglor. Självklart i samma kostym som när det började!

Åke & Leon (berättare)

Stångehamn – Åke startade redan 06:50 på söndagen. När jag dök upp 07:55 kunde han redovisa en helt ny art – stjärtand, samt några som överraskade.

Snatterand är en art som vi bara haft enstaka sträckobsar av tidigare (störst antal var 9 ex. från 14/8 2014), nu hade han redan haft 34 under första timmen. Och de fortsatte att komma då och då, bl.a tjugo i en flock. Till sist blev det nya dagsrekordet 85 ex!

Snett framifrån kan de förväxlas med bläsand, då båda har vit buk.

Den andra arten som överraskade var tofsvipan. Även den har vi bara haft mindre antal av tidigare (störst antal 36 ex. 17/7 2012 och 37 ex. 26/7 2015). Nu hade Åke haft 34 under första timmen, och de fortsatte att komma flockvis i den friska sydvinden. Största flocken var på 38 ex, och slutsumman blev 183.

En tredje art som överraskade antals-

Stora flockar med tofsvipor flög söderut under söndagen vid Stångehamn.

Foto: Åke Nilsson

mässigt var viggen. Den kommer sällan i större flockar på sträcket, men denna dag kom de ofta, och i flockar på 10-40 ex, Åke hade redan haft 200 under första timmen. Det tidigare dagsrekordet var 490, nu blev det till slut 678!

Annars var det de vitkindade som var den talrikaste arten, totalt räknade vi in 2.280. Därefter följde viggen, och bläsand med 671. Sedan två arter som inte brukar komma igång med sträcket förrän andra halvan av oktober, nämligen knipa med 221 och gräsand 188. Kl 08:23 kom nästa nya Allhelgonaart, salskraken. Fyra stycken i sällskap med en knipa.

Kl 09:13 hittade vi äntligen några bergänder i en viggflock, sedan dök ytterligare några upp. De är inte lätta att urskilja i viggflockarna!

Kl 10:21 kommer den sista arten som Stångehamn bidrar med denna helg. Åke utbrister plötsligt: "Nu kommer det några vadare, strax vid Pilgrimsön. Eller är det krickor?" Jag får in den lilla flocken med fem individer i min tub, och föreslår: "Är det kustpipare?" Då ramlar polletten ner, Åke konstaterar: "Det är ljungpipare", och vi är överens!

Förutom redan nämnda arter hade Åke haft en tobisgrissla innan jag kom, och i övrigt sträckte 58 prutgäss, 21 krickor, 56 stjärtänder, 31 skedänder, 115 sjöorrar, 77 svärter, 10 alfåglar, 3 smålommar samt småsummor av småskrake och skratt- och fiskmås.

Efter det att Åke efter fem timmar lämnat obsplatsen, upptäckte jag att en knubbsäl gått upp och lagt sig på en av stenarna söder om Pilgrimsön.

Per & Birgitta Gullstrand

Björnö Mönsterås – Efter lunch på söndagen stod vi strax norr om **Bas-teström** och spanade av södra **Lyckefjärd**, hoppades på skäggdopping. Gräsänder överallt och knölsvanar. Men längst i sydväst får vi se två som skiljer ut sig i storlek och beteende!

Vi är ganska vana att se smådoppingar där vi har en lägenhet i Malmö. På vägen ut till Västra Hamngatan kan man se upp till tio stycken hela vintern. Nu var de båda nära en flock gräsänder intill vassen, men höll sig för sig själva, dök hela tiden. Ingen tvekan om att det var smådopping.

Oscar Nordahl

Vällö – Söndag morgon var jag tillbaka på hemmaplan efter en arbetsvecka i Österrike.

Jag var full av förväntan efter att ha missat lördagens skådning, och behövt stå ut med tillsynes oändliga rapporter om bleka tornseglare, mongolfink, korttålar och inflöde av tretåiga måsar under den gångna veckan. Prognosen visade hårda vindar genom Kalmarsund, vilket för egen del innebar att mitt fokus skulle hamna på sträckskådning snarare än att leta tättingar. Den självklara lokalen för ändamålet i kommunen (Mönsterås så klart) har blivit Vällö, även om vägen dit kan vara blöt och skumpig under blåsiga dagar. Denna söndag var inget undantag. Den sydliga vinden drev upp en gropig sjö mellan Vällö och fastlandet, men med torrdräkt, flytväst och försiktighet så gick det vägen.

Väl på plats på Vällö kunde jag konstatera att fina flockar med dykänder, simänder och gäss passerade på insidan av ön. Flockar som jag skulle missa vid min utpost längst ut på **Vällöromp**, men det gjorde inget. På min önskelista stod islommar, labbar, måsar och alkor.

Duktiga flygare som inte räds lite vind eller öppet hav. Första arten på protokollet blev tobisgrissla, kul start även om den inte var ny för tävlingen. Ytterligare 8 sydsträckande tobisgrisslor och 2 ex rastande skulle hamna i protokollet innan dagen var över – en bra summa för att vara här. Runt lunch dog sträcket med änder och gäss av, samtidigt som det var skralt med rastande tättingar på öns läsida. Lite bergänder, gråhakedoppingar och de första salskrakarna hade passerat, men varken antalen eller arterna i protokollet imponerade.

Nu var det dags att plocka fram pannbenet och kämpa vidare. Och då plötsligt, mitt i ett tubsvep, den där underbara och isande upptäckarkänslan som är drivkraften i min skådning. En tung, stor labb med stora vitt blinkande handbasfläckar kom pumpande norrifrån. Artbestämningen var egentligen avklarad där och då, storlabb! Men med en potentiellt ny art för kommunen så gällde det att ha hängslen och livrem, vilket i detta fall innebar fotodokumentation. De första 150 bilderna visade två suddmesar på 2-3 km avstånd: det var labben som energiskt jagade en vettskrämd prutgås. Efter upprepade jakter på prutgäss i området så vände labben återigen söderut och passerade förbi utanför min utpost vid norra Romp. Nya bilder togs, labben

var säkrad och glädjen bubblade fram. Ny art för Mönsterås kommun och nummer 119 på helglistan! Efter att det värsta adrenalinet lagt sig så svängde en skärsnäppa förbi på sin väg norrut. Blott andra fyndet i kommunen och grädden på moset under en minnesvärd dag. Mönsterås ytterskärgård och allhelgonahelgen hade återigen visat sig vara en mycket spännande kombination.

Vad dyker upp nästa år?

Storlabben vid Vällö, Mönsterås
Foto: Oscar Nordahl

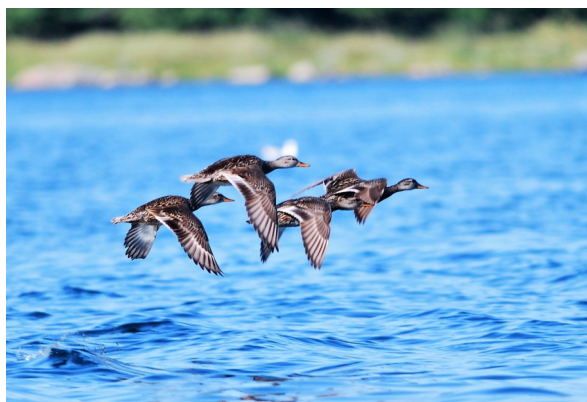
Övrigt: Allhelgonarallyt

Allhelgonarallyt

Det blev en ny rekordnotering när Kalmar OF vann Allhelgonarallyt i Småland på 126 arter, det tidigare rekordet var 124 arter i Jönköping 2014. Trots delvis tufft väder blev årets upplaga även det största någonsin med hela 375 skådare i fält. Värmen och kraftigt regn som tryckte ner marina arter över Smålands inland, gjorde att många klubbar slog nya häftiga rekord. Flera roliga arter hittades under helgen, t.ex. vitnäbbad islom, storlabb, tretåig mås, blek tornseglare, lappuggla, korttålrka, brunsångare och brandkronad kungsfågel. Ovanligt många lag hade också ägretthäger med på listan. Det preliminära resultatet:

1. Kalmar OF 126 arter (23 medl.)
2. Jönköpings FK 123 (33)
3. Växjö FK 122 (29)
4. Tjust Fågelklubb 120 (30)
5. Oskarshamnsbygdens Fågelklubb 119 (26)
6. Ljungby 115 (17)
7. Västbo 109 (21)
8. Hultsfred 105 (14)
9. Alvesta FK 103 (10)
10. Tranås/Aneby/Eksjö 103 (25)
11. Torsås 96 (4)
12. Skillingsryd/Vaggeryd 94 (15)
13. Tingsryd 94 (17)
14. Uppvidinge 92 (28)
15. Värnamo FK 91 (10)
16. Nässjö OK 85 (26)
17. Nybro/Emmaboda 78 (19)
18. Vetlanda OK 73 (20)
19. Markaryds FK 66 (11)

Ronny Johansson

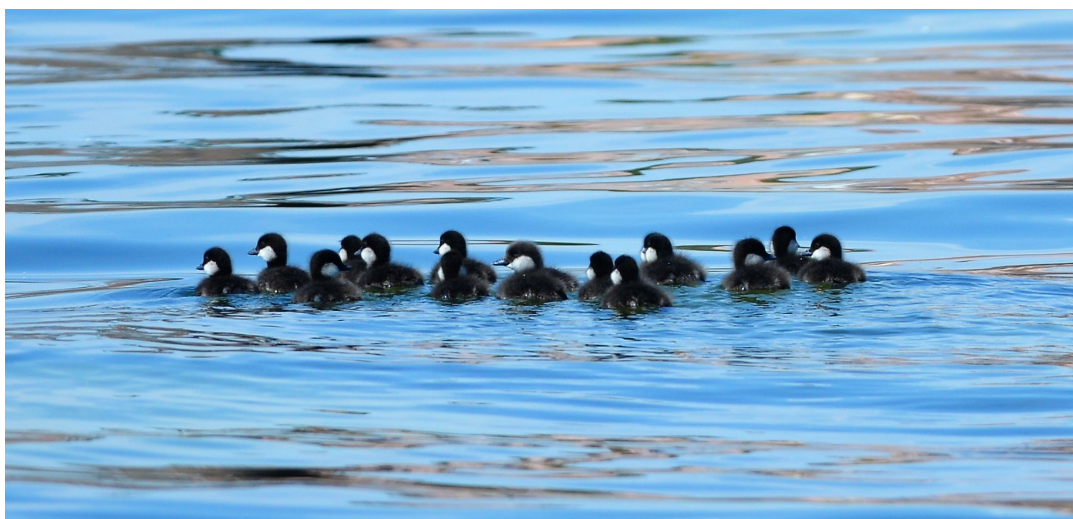

En av tävlingens alla arter - snatterand. Nytt sträckrekord på Stångehamn.

Foto: Åke Nilsson

Gissa fågeln!

Båda arterna är fåglar som kan ses i östra Småland. OBS! Det kan vara ungfåglar. Rätt svar finns på sista sidan. Foto: Åke Nilsson, red.

Rundström: Ödet för en Småländsk lappugglehäckning

Ödet för en Småländsk lappugglehäckning

Vilthjälpen Oskarshamn bedriver rehabilitering av fåglar och djur strax utanför Oskarshamn och vårt tillstånd täcker samtliga vilda fågelarter i Sverige samt hare, ekorre och igelkott. Vi tar emot ca 150 fall/år och vår verksamhet är helt ideell utanför våra ordinarie jobb.

Vill man stötta vår verksamhet så kan man swisha en liten slant till 073-9575107 (Ingrid Reyper).

En dag under sommaren blev jag kontaktad av en fågelskådare från Eksjö där man bad om hjälp med en häckning

av lappuggla. Båda föräldrarna hade blivit dödade i bilkollisioner strax utanför Eksjö med ungefär en veckas mellanrum och nu fanns det 4 ungar utan föräldrar kvar. Då jag fått bilder på en av ungarna, kunde jag konstatera att de skulle ha det svårt att klara sig utan de vuxna som matade dem. Vi beslutade att de skulle försöka fångas in för att vi sedan skulle ta hand om dem vid vårt fågelrehab i Oskarshamn. De var i varierande storlek men kunde hjälpligt flaxa sig fram mellan träden, så det blev en stor utmaning att fånga in dem. Den minsta hittades på marken dagen efter, men var tyvärr i så dåligt skick att den inte klarade sig. Efter många försök under ett par dagar med dåligt

Lappugglor i förvar hos Urban. Tyvärr dog den ena ungen redan första natten.
Foto: Urban Rundström

väder lyckades de två mellanungarna fångas in och vi bestämde att vi skulle mötas i Målilla för överlämning av dessa till mig. Den största ungen kunde flyga riktigt bra och kunde inte fångas in. Skådare hade bevakning av den under en hel dag och kunde konstatera att den gjorde jaktförsök och även utförde sina naturbehov, så vi bestämde att låta den vara och hoppades på det bästa.

Den 12 juli mötes vi upp i Målilla på eftermiddagen och jag fick en stor kartong med 2 lappuggleungar med mig hem till Vilthjälpen Oskarshamn. Väl hemma var det med spänning som kartongen öppnades och där satt det 2 mörka duniga lappuggleungar med brinnande ögon och stirrade på mig. De var i olika storlek och den mindre var lite mer medtagen än den större så vi utförde undersökning och sondning av vätska snabbt på dem för att minska stressen. Det är alltid det första dygnet som är mest kritiskt när vi får in fåglar, för stressen av infångande och transport kan göra att de tacklar av snabbt och förbrukar sina sista energireserver. När allt var klart placerades de i en bur för att få vila upp sig och lugna ner sig innan de skulle matas. Senare under kvällen blev de tvångsmatade med vitaminberikad köttfärs och de svalde maten som de skulle. Den minsta hade tacklat av ännu mer, men vi hoppades att vätskan och maten skulle göra nytta under natten på den.

Tyvärr låg den död på morgonen, men den större var betydligt piggare och redan samma dag började vi lägga in döda möss till den i buren. Den fattade snabbt att det var mat och började äta själv, så nu var det bara att förse den med möss i riklig mängd.

Efter ett par veckor i den mindre buren

Ungen växte till sig och fick flygträna i den stora voljären.

Foto: Urban Rundström

Ögonblicket för frisläppandet närmade sig och många var med när det skedde.

var det dags att släppa ut den i den stora flygträningsvoljären som vi har och där fann den sig snabbt tillrätta och gjorde sig hemmastadd. Den flög bra mellan sittplatserna som vi placerat där inne och hade även börjat att tappa ungfågeldunet så dess riktiga fjäderdräkt började komma fram. Efter några dagar hade den förstått att det var jag som kom med maten och den kom flygande inne i voljären mot mig och landade nån meter bort och ville ha mat. Den jagade säkert även en del själv därinne under tiden den var i fångenskap då vi gjort det musvänligt med

gömoställen och mat i voljären. Efter drygt 5 veckor började det bli dags att släppa tillbaka den i friheten igen, så kontakt togs med skådarna i Eksjö om släppdag och plats.

Vi bestämde en dag och en plats där den skulle släppas och vi bestämde att den inte skulle släppas på platsen där den infångades. Detta för att under 2020 hade 3 vuxna lappugglor blivit påkörda längs "dödens väg" som vägsträckan kallades och troligen skulle även denna gå samma öde tillmötes då. Istället så blev den släppt i ett naturreservat med skog och myrmarker som

borde passa den bättre och det fanns även en annan lyckad häckning av lappuggla i år några km bort.

Dagen innan den skulle släppas kollade jag upp mina fågelringar för att ringmärka den innan den släpptes och kunde snabbt konstatera att just den ringstorleken hade jag inte hemma. Efter lite telefonsamtal bestämde vi att en ringmärkare från Ralångens fågelstation skulle få den stora äran att förse den med passande ring.

I mitten av augusti var det äntligen dags att släppa den och upphittarna hade tipsat lite om var och när den skulle släppas, så det fanns en del folk på plats när vi kom dit. De hade även tyckt att det skulle samlas in lite pengar till Vilthjälpen så besökarna uppmanades att betala 100 kr eller valfritt belopp för att de fick vara med vid detta högtidliga tillfälle. Så det blev ett stort och välkommet bidrag till vår verksamhet och vi tackar ödmjukast för detta.

Efter ringmärkning av en ringmärkare med darriga händer visades den upp och vi fick prata en del om vår verksamhet och berätta om denna ugglas rehabilitering. Sedan var det dags att släppa den och allt gick som planerat då den flög upp i ett träd en bit bort där den satt och tittade under en lång stund innan den drog sig längre bort. Vid släppet så hann den även med att skita på en mycket lycklig besökare innan den drog upp i trädet.

Tillbaka i det fria efter en rehabilitering hos Vilthjälpen Oskarshamn.

Foto: Urban Rundström

En kort film av släppet finns på denna länk. <http://wp.hoglandsobsar.se/>
Håll koll när ni är ute i skog och mark för givetvis måste det finnas lappugglor närmare kusten också. Har fått till mig att bara i Jönköpings län i år har det varit kring 10 kända häckande par.

Urban Rundström,
Vilthjälpen Oskarshamn
<https://www.facebook.com/VilthjalpenOskarshamn>

Gissa fågeln.

Rätt svar är adult törnskata och pull. av svärta.

